

Wužiwanje numeralow w serbšćinje

Zwučowanje z numeralemi

Syman słucha radio. Hraja tam hit z 80tych lět „Přez ... (7, móst) dyrbiš hić“. ... (½, dzeń) nosy so hižo z mysličku „Hač bych džensa Lydiju zazwonił?“ Wón chodži hižo ... (3, lěto) na samsnu šulu kaž wona. ... (1 ½, tydzeń) pak ju hižo widzał njeje. Hač je wona chora? Hač měł ju wopytać? Bydli jenož ... (5, mjeńšina) wot njeho zdalena, to stej ... (2, puć) mjez nimaj. Znajmjeńša ... (10, mejlka) a ... (120, SMS) je jej hižo napisał, ale njeje hišće žanu wotpóslal. ... (1001, hubka) by jej darił, ale njezwěri sej. Za nju by ... (3, milion, kilometer) přeprěčil a ... (2, miliarda, hwězda) by po nej pomjenował. Njejapcy bu ze swojich ... (1000, són) wutorhnjeny, dokelž při durjach klinkaše ...

Wužiwanje numeralu *jedyn* ze substantiwami

numeral jedyn	přikład	numeral žada sej
1	<i>jedna holca</i>	nominatiw singulara
101, 201, 301, ...	<i>sto (a) jedna holca,</i> <i>třista (a) jedyn muž</i>	nominatiw singulara
1001, 2001, ...	<i>tysac (a) jedna holca,</i> <i>dwaj tysac (a) jedyn muž</i>	nominatiw singulara

Deklinacija numerala *jedyn*

		m (wosoby)	m (zwěrjata)	m (wěcy)	f	n
nom		jed d yn	jed d yn	jed d yn	jed d na	jed d ne
gen		jed d noho	jed d noho	jed d noho	jed d neje	jed d noho
dat		jed d nomu	jed d nomu	jed d nomu	jed d nej	jed d nomu
ak		jed d noho	jed d noho	jed d yn	jed d nu	jed d ne
instr	z	jed d nym	jed d nym	jed d nym	jed d nej	jed d nym
lok	wo	jed d nym	jed d nym	jed d nym	jed d nej	jed d nym

Pola wjacestownych numeralow deklinuje so poslednje słowo,
 na přikład:

sto (a) jedyn

– pódla sto (a) jed**d**noho muža,

tysac třista (a) jedyn

– z tysac třista (a) jed**d**nym přikładom.

Wužiwanje numerala *dwaj* ze substantiwami

numeral dwaj	přikład	numeral žada sej
2	<i>dwaj hólcaaj, dvě holcy,</i> <i>dwě woknje</i> <i>dwaj milionaj, dvě miliarddže</i>	nominatiw duala
102, 202, 302, ...	<i>sto (a) dwaj hólcaaj,</i> <i>sto (a) dvě holcy,</i> <i>sto (a) dvě woknje</i>	nominatiw duala

Deklinacija numerala *dwaj*

		m (wosoby)	m (zwěrjata)	m (wěcy)	f	n
nom		dwaj	dwaj	dwaj	dwě	dwě
gen		dweju	dweju	dweju	dweju	dweju
dat		dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj
ak		dweju	dwaj	dwaj	dwě	dwě
instr	z	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj
lok	wo	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj	dwěmaj

Pola wjacestownych numeralow deklinuje so poslednje słowo,
 na přikład:

sto (a) dwaj

– pódla sto (a) **dweju** mužow,

tysac třista (a) dwaj

– z tysac třista (a) **dwěmaj** přikładomaj.

Pokiwaj

⇒ **Kedźbu!** *po *dwejoch hodžinach sym šta,
sym *dwejoch přećelow zetkať*

*po **dwěmaj** hodžinomaj sym šta,
sym **dweju** přećelow zetkať*

⇒ Po tutym mustrije deklinuje so tež pronomen **wobaj/wobě**.

Wužiwanje numeralow *tři a štyri* ze substantiwami

numeralej tři a štyri	přikład	numeral žada sej
3 a 4	<i>tři metry</i> , <i>štyri całty</i> , <i>tři słowa</i> ¹ ale: <i>třo</i> hólcy, <i>štyrjo</i> hrajerjo	nominativ plurala
103, 104, 203, 204, ...	<i>sto (a) tři metry</i> , <i>sto (a) štyri pišćatki</i> , <i>sto (a) tři słowa</i> ¹ ale: <i>sto (a) třo</i> hólcy, <i>sto (a) štyrjo</i> hrajerjo	nominativ plurala

¹Wobkedźbuj muskowosobowosć!

Deklinacija numerala *tři*

		m (wosoby)	m (zwěrojata a wěcy), f, n
nom		třo	tři
gen		třoch	třoch
dat		třom	třom
ak		třoch	tři
instr	z	třomi	třomi
lok	wo	třoch	třoch

Pola wjacestownych numeralow deklinuje so poslednje słowo,
 na přikład:

sto (a) tři

– widžu sto (a) třoch mužow,

tysac třista (a) tři

– z tysac třista (a) třomi přikładami.

Deklinacija numerala *štyri*

		m (wosoby)	m (zwěrjata a wěcy), f, n
nom		štyr j o	štyri
gen		štyr j och	štyr j och
dat		štyr j om	štyr j om
ak		štyr j och	štyri
instr	z	štyr j omi	štyr j omi
lok	wo	štyr j och	štyr j och

Pola wjacestownych numeralow deklinuje so poslednje słowo,
 na přikład:

sto (a) štyri

– widžu sto (a) **štyrjoch** mužow,

tysac třista (a) štyri

– z tysac třista (a) **štyrjomi** přikładami.

Pokiw

⇒ Numerale **jedyn** do **štyri** w słownej skupinje přeco deklinujemy, na přikład:

*třom holcam stódkosće dać ,
ze štyrjomi hólcami rěčeć ,
w třoch skupinach sobu džětać ,
něšto z dwěmaj sadomaj prajić,
wo jednym problemje přemyslować*

Zwučowanje z numeralemi jedyn do štyri

- (A) Hižo po **jednej hodźinje** bě cyle wučerpany.
- (B) Wona dyrbješe z **dwěmaj wučerjomaj** rěčeć.
- (C) Widžu **třoch** hólcow, ale **štyri** holcy.
- (Č) Wón woteńdže hižo po **dwěmaj hodźinomaj**, wona hakle po **třoch hodźinach**.
- (Ć) Wón čitaše w nowinach zajimawu rozprawu wo **třoch sobušulerjach** a **štyrjoch wučerjach**.
*tež: wo **třoch** sobušulerkach a **štyrjoch** wučerkach*
- (D) Wón přińdže z **třomi přěcelemi** na narodniny.

Pluraletantumy

Před pluraletantumami wužiwaja so pola numeralow jedyn do štyri słowa **jedne, dwoje, troje, štwore**.

- Dobry ratar ma **jedne** žně na polu, **jedne** na łubi a **jedne** předate.
- Kopar je **dwoje** wrota třělił.
- Njedźelu mamy přeco hišće **troje** kemše.
- Sym sej **štwore** cholowy kupił.

Wužiwanje numeralow *pjeć a wyše* ze substantiwami

numerale <i>pjeć a wyše</i>	přikład	numeral žada sej
5 do 99	<i>sydom hólcow,</i> <i>pjeć skupin/skupinow,</i> <i>šěsc polow,</i> <i>pjeć milionow</i>	genitiw plurala
105 do 199, 205 do 299, ...	<i>sto (a) pjeć hólcow,</i> <i>sto (a) šěsc skupin/skupinow,</i> <i>sto (a) pjećdžesat polow</i>	genitiw plurala

Wužiwanje numerala *tysac* ze substantiwami

numeral tysac	přikład	numeral žada sej
1000, 2000, 3000 ... tysac, dwaj tysac, tři tysac ...	<i>tysac wopytowarjow,</i> <i>dwaj tysac wojakow</i>	genitiw plurala

Wužiwanje měru pomjenowacych substantiwow ze substantiwami

měru pomjenowacy substantiw	přikład	měru pomjenowacy substantiw žada sej
1 000 000, 1 000 000 000, milion, miliarda	<i>jedyn milion ludži,</i> <i>tři miliony eurow,</i> <i>pječ miliardow hwězdow</i>	genitiw plurala

⇒ mosćik: milion/miliarda **čeho?**

Zwučowanje

- (1) Wot 9 262 (mužoj) so 900 wjace njewróći.
- (2) Wot 1998 do 2000 zemrě w Eritreji wjace hač 100 000 (ludžo) a 1,3 mio. (wobydlerjo) dyrbjachu čěkać.
- (3) Šwicarska ma 8,4 mio. (wobydlerjo), Francoska 66,2 mio. (wobydlerjo).
- (4) 10,4 % (holcy) a 9,6 % (hólcy) nima wukubłanske městno.
- (5) 75,1 % (ludžo) je so na wólbach wobdźělił.

Zwučowanje

- (1) Wot 9 262 mužow/muži so 900 wjace njewróći.
- (2) Wot 1998 do 2000 zemrě w Eritreji wjace hač 100 000 ludži a 1,3 miliony wobydlerjow dyrbjachu čěkać.
- (3) Šwicarska ma 8,4 miliony wobydlerjow, Francoska 66,2 milionaj wobydlerjow.
- (4) 10,4 procenty holcown a 9,6 procentow hólcow nima wukubłanske městno.
- (5) 75,1 procent ludži je so na wólbach wobdžěli.

Wužiwanje numeralow w syntaktiskim zwisku

Hdyž je substantiw džěl subjekta, steji predikat

⇒ pola **2** w dualu,
na přikład: *Dwě holcy **stej** přištoj. Dwaj hólcaj **staj** přištoj.*
Džěsći tam chodžeštej.

⇒ pola **3** a **4** w pluralu,
na přikład: *Tři abo štyri jabłuka **su** dele **padnyli**.*
*Třo wučerjo a štyrjo šulerjo **su** přišli.*

⇒ pola **5** a **wyše** w formje singulara a neutruma,
na přikład: *Pječ hólcow **přińdže**. Sydom holcow **je** přišto.*

Wužiwanje numeralow *poł* a *połdra* ze substantiwami

numeralej <i>poł</i> a <i>połdra</i>	přikład	numeral žada sej
$\frac{1}{2}$	<i>poł chleba</i>	genitiw singulara
$1 \frac{1}{2}$	<i>połdra hodžiny</i>	genitiw singulara

Zwučowanje z numeralemi

Syman słucha radio. Hraja tam hit z 80tych lět “Přez **sydom mostow** dyrbiš hić”.

Poł dnja nosy so hižo z mysličku ‘Hač bych džensa Lydiju zazwoniť?’

Wón chodži hižo **tři lěta** na samsnu šulu kaž wona.

Połdra tydženja pak ju hižo widźať njeje. Hač je wona chora? Hač měť ju wopytać?

Bydli jenož **pjeć mjeńšin(ow)** wot njeho zdalena, to stej **dwaj pućej** mjez nimaj.

Znajmjeńša **džesać mejlkow** a **sto (a) dwaceći SMS-kow** je jej hižo napisať, ale njeje hišće žanu wotpóstať.

Tysac (a) jednu hubku by jej dariť, ale njezwěri sej.

Za nju by **tři miliony kilometrow** přeprěčiť a **dwě miliardže hwězdow** by po njej pomjenowať.

Njejapcy bu ze svojich **tysac sonow** wutorhnjeny, dokelž při durjach klinkaše

...

Běchu dinosawriery abo dinosawrije *před 100 milionow lětami* žiwe abo *před 100 milionami lět*?

Hdyž steji před ličbu prepozicija, potom postaja prepozicija pad slědowaceho substantiwa.

- sydom mostow → **před** sydom most**ami**
- 10 milionow eurow → **z** 10 milion**ami** eurow

Dinosawriery abo dinosawrije běchu *před 100 milionami lět* žiwe.